

Schriftlicht

Een doorn in het vlees...

F.J. Bijzet

Om te verhinderen dat ik mezelf zou verheffen, werd mij een doorn in het vlees gestoken; ik word gekweld door een engel van Satan.

(2 Kor. 12:7b-10)

Velerlei verklaringen

Veel uitleggers hebben zich er al het hoofd over gebroken waaraan de apostel Paulus dacht, toen hij vertelde dat de Here hem *een doorn in het vlees* had gegeven, oftewel *een engel van de Satan om hem met vuisten te slaan*. Allerlei mogelijkheden zijn overwogen.

Sommigen menen dat Paulus reumatiek of zoiets heeft gehad. Anderen denken eerder aan een oogziekte. Dat zou dan (mee?) de reden geweest zijn waarom de apostel sommige van zijn brieven aan een helper gedictieerd heeft. Weer anderen vermoeden dat hij aan epileptische aanvallen geleden heeft, die hem vaak net op het moment dat hij aan het preken was, overvielen.

In elk geval denken veel exegeten aan de een of andere in het oog lopende lichamelijke kwaal. Ze zien namelijk een verbinding tussen die *doorn in het vlees* en wat Paulus in z'n brief aan de Galatiërs geschreven heeft (Gal. 4:13-14). Daar noemt hij dat *de verzoeking* die er voor de broeders en zusters in Galatië in zijn *lichamelijke toestand* gelegen was, door hen niet als iets verachtelijks beschouwd is.

Maar er zijn ook exegeten die het in een heel andere richting zoeken. Zij denken dat Paulus zware aanvechtingen moest doormaken. Sommigen vermoeden dat hij met verkeerde seksuele begeerten worstelde. Anderen zijn ervan overtuigd dat Paulus nog steeds last van z'n geweten had, omdat hij vroeger de gemeenten van Christus had vervolgd en met instemming had staan toekijken toen Stefanus gestenigd werd.

Het verband

Voorzichtige uitleggers erkennen meestal maar eerlijk dat we lang kunnen blijven raden, maar wel nooit met zekerheid zullen kunnen zeggen wat die doorn in Paulus' vlees geweest is.

Paulus zegt het er immers niet bij. Hij weidt er verder niet over uit.

Maar is dat wel zo? Laten we vers 7 gewoon eens in z'n bredere context lezen. Paulus vertelt hoe hij last heeft van een doorn in z'n vlees, je kunt ook zeggen: een engel van de Satan die hem met vuisten slaat. Driemaal heeft hij de Heer gevraagd of daar niet een einde aan mocht komen, maar de Heer had laten weten dit gebed niet te zullen verhoren. *Want*, had de Heer gezegd: *mijn genade is jou genoeg, want de kracht openbaart zich eerst ten volle in zwakheid*. En dan zegt de apostel bij zichzelf (vs. 9b en 10): Goed, als het zó ligt, dan moet ik dus ophouden te klagen over mijn zwakheden. Ik moet ermee leren leven. Meer nog: ik kan blijkbaar roemen in mijn zwakheden. Als ik er goed over nadenk, kan ik zelfs een plezier hebben in *mijn zwakheid, in beledigingen, nood, vervolging en ellende ter wille van Christus*. *Want als ik door al die dingen zwak ben, dan ben ik dus blijkbaar machtig*.

En hier grijpt de apostel onmiskenbaar terug op die hele lijst moeiten en tegenslagen die hij opsomde in hoofdstuk 11 vanaf vers 23: *moeiten, gevangenschap, stokslagen, doodsgerevaren,*

geselingen, steniging, schipbreuk enz. enz. Als er iemand zwak is, zou ik dat dan niet zijn?, vraagt Paulus daarom in 11:29.

Met andere woorden: al die mishandelingen die Paulus al verscheidene keren als apostel van de Heer Jezus Christus heeft moeten doorstaan, de vervolgingen die hij heeft meegemaakt en waarbij hij het af en toe doodsbenauwd heeft gehad - die dingen voelen als een doorn in z'n vlees. Daarin ervaart hij de Satan die één van zijn duivelse engelen stuurde om hem te dwarsbomen.

Een geremde knecht

Het is een treffende beeldspraak: Paulus wilde hardlopen in de dienst aan zijn Heer. Hij heeft zelf dit beeld gebruikt in z'n eerste brief aan de Korintiërs 9:23-25. Hij wilde veel voor de Heer doen, veel voor de kerken betekenen. Nog veel mensen tot bekering brengen. Maar het voelde alsof hij in een dikke doorn had getrapt: elke stap deed zeer, zodat hij meer strompelde dan hardliep.

Paulus wilde als een bokser rake klappen uitdelen in de dienst aan de Heer. Ook dat beeld heeft hij in z'n eerste brief aan de Korintiërs gebruikt, 9:27. Hij wilde elke tegenstand tegen het evangelie de baas worden. Maar als het erop aankwam, was hij het juist die vooral de klappen te incasseren kreeg. Telkens sloeg die engel van de Satan hem bijna knock-out. We zien hier een knecht van de Heer die alles wel wilde doen voor zijn God, maar zich telkens geremd voelde door de ene tegenslag en teleurstelling na de andere. Je vraagt je af: waarom doet de Heer nu zoiets? Het werkt mee ten goede, staat ergens in de Bijbel. Maar vaak is dat toch juist helemaal niet zo? Het remt je toch juist in je mogelijkheden? Ook wij zitten vaak met dit soort vragen: je zou veel meer voor de Heer kunnen doen, als gezonde ouderling, als fitte en vrolijke moeder, als vader in een fijn huwelijk, zonder rolstoel en vul maar aan.

Waarom laat de Heer engelen van de Satan toe ons leven zo te verkreukelen?

Een opzettelijke rem

Paulus is op een gegeven moment met deze vraag naar de Heer gegaan. Kon de Heer die doorn er niet uittrekken? Die duivelse engel niet uitschakelen? Hij houdt immers zelfs de duivelen in toom zodat zij ons zonder zijn toelating en wil niet schaden kunnen? (Vgl. art. 13 NGB).

Tot driemaal toe heeft hij deze vraag aan de Heer voorgelegd. De Heer kan immers je geloof soms eerst een poosje op de proef stellen. Moest ook Elia niet drie keer vragen voordat de Heer het zoontje van de weduwe bij wie hij logeerde, weer in dit leven liet terugkeren?

Maar de Heer nam Paulus' doorn niet weg en schakelde die boze geest niet uit. Hij maakte zijn apostel duidelijk dat die moeite en tegenslag nodig waren. Opzettelijk had Hij zelf die doorn diep in Paulus' vlees gestoken. Heel bewust die satansengel toegestaan om zijn knecht te slaan. Waarom dan?

Geen zelfverheffing

Christus wilde voorkomen dat Paulus zich zou gaan verheffen. En eenzelfde soort figuur zou worden als die *pseudo-apostelen* die de kerk van Korinte de laatste tijd onder hun invloed probeerden te brengen. Die mannen probeerden indruk op de gemeente te maken met een pocherig uiterlijk vertoon. Ze hadden het de gemeenteleden aangepreut dat Paulus toch eigenlijk maar een onaanzienlijk mannetje was. Hij weet wel gewichtige brieven te schrijven,

maar in persoonlijke ontmoetingen valt hij tegen. Er is niets speciaals aan hem, niets waarvan je dadelijk onder de indruk komt. Nee, dan zij! Zij konden zich tenminste beroemen op heel bijzondere werkingen van de Heilige Geest. Zij kregen speciale openbaringen, zagen visioenen.

En Paulus kon het niet ontkennen: in vergelijking met hen had hij niet zoveel om op te pochen. Als hij moest gaan opsommen wat hem allemaal overkomen is, kon hij eigenlijk alleen maar vertellen van de ene tegenslag na de andere. Gevangenschap, geseling, steniging zelfs een keer, schipbreuk... Dat stelt inderdaad niet veel voor.

Nu ja, hij heeft ook wel een paar bijzondere openbaringen gekregen. Hij is zelfs een keer (hij weet nog precies wanneer dit was: veertien jaar geleden) tot in de derde hemel opgetrokken, boven wolkenlucht en sterrenhemel tot in het hemels paleis. Alleen: daar heeft hij woorden gehoord die hier op aarde onuitsprekelijk zijn. Daar kan hij inhoudelijk dus niets over vertellen.

Toch zou hij natuurlijk kunnen proberen met die heel speciale ervaring in zijn apostelschap indruk te maken bij zijn broeders en zusters. Het was immers niet niks! Maar inmiddels weet hij dat de Heer hem juist daarom die doorn in het vlees gegeven heeft, die vuistslagen van die satanische engel: de ene tegenslag en beproeving na de andere.

Christus wil niet dat Paulus indruk op de mensen probeert te maken omdat hij zo'n speciale openbaring heeft gehad. Hij mag geen mensen trekken door de aandacht op zijn eigen belangrijkheid te vestigen.

Het gaat om genade

Wij zouden misschien denken dat hij daarmee nog veel meer mensen voor Christus kon winnen. Maar Christus zelf zegt: *Mijn genade is voor jou genoeg*. Dat is het enige waarop jij je beroemen mag. Dat is alles waarmee jij op de mensen indruk mag maken. Want die mensen moeten niet naar een Paulus met zijn indrukwekkende ervaringen gaan opzien, maar door Paulus voor een genadige God leren neerknielen.

Paulus was door Christus tot apostel geroepen om Gods genade voor zondaars onder de volkeren te verkondigen. En betekent *genade* niet dat wij alle rechten verspeeld hebben: recht op leven, recht op gezondheid, recht op voorspoed, en dat God met ons kan en mag doen wat Hij wil? En dat niemand van ons dan het recht heeft daarover te klagen of opstandig te worden? Maar daarom wil Christus dat Paulus deze genade niet alleen met wóorden aan andere mensen voorhoudt. Hij moet die ook met zijn eigen leven aan hen voorleven.

Daarom heeft de Heer hem zelf ook zwak en kwetsbaar gemaakt, meer dan eens op sterven na dood. Want in dergelijke situaties zal het beste kunnen blijken of deze apostel niet alleen maar mooi over Gods genade tegenover anderen weet te praten, maar daarvan zelf ook weet te leven.

Gods kracht in menselijke zwakheid

Mijn kracht wordt zichtbaar in zwakheid, Paulus, heeft Christus tot zijn knecht gezegd. Jij denkt dat je niet zoveel voor Mij betekenen kunt wanneer je de ene tegenslag na de andere moet verduren. Maar in werkelijkheid beteken je als prediker van mijn genade het meeste voor me, wanneer jij in eigen ogen zo onbetekenend lijkt. Hoe kleiner en kwetsbaarder je in jezelf bent, des te groter wordt jouw betekenis als mijn apostel. Nu kunnen de mensen niet van jou zeggen: 'Die man praat wel vroom over Gods genade en zo, maar wacht maar eens tot hij het net zo moeilijk krijgt als wij!' Ze zullen juist van jou moeten zeggen: 'Hoe is het mogelijk dat die man met zoveel moeite en tegenslagen in z'n leven toch nog steeds met zoveel verwondering over Gods genade blijft praten? Dat heeft een mens toch niet van

zichzelf?' En zo komt juist in jouw zwakheid de kracht van mijn genade het best tot z'n recht, Paulus. Hoe zwakker jij in jezelf bent, des te sterker straalt jij mijn kracht uit. Zo kan ik je het beste gebruiken in mijn dienst, om mensen te leren zich niet te vergapen aan allerlei speciale ervaringen, maar zich uit te leveren aan mijn genade.

Blij zijn met zwakheid

Die les, die Paulus leren moest - en reken maar dat dit niet gemakkelijk voor hem geweest is! - moeten ook wij in ons leven leren. Tegenslag, teleurstelling, verdriet en pijn kunnen nodig zijn. Ons overkomt geen akelig noodlot. Maar Christus zelf kan ons in allerlei moeite en verdriet brengen. En dan zegt Hij: Dit is het beste zo. Ik heb het bewust zo gedaan. Want ook bij jullie wordt mijn kracht het sterkst zichtbaar en hoorbaar als jullie zwak zijn. Ik dwing je allereerst in eigen leven te beseffen dat je alleen maar van mijn genade leeft. En dat je daaraan genoeg hebt. Dan voel je je misschien uitgerangeerd, kreupel, knock-out geslagen. Maar in werkelijkheid ben je zo voor Mij en in mijn dienst extra waardevol!

Maar dat betekent dat wij dus niet bij de pakken moeten gaan neerzitten als de Heer ons een doorn in het vlees steekt. Als duivelse geesten ons murw mogen slaan. We moeten ons er niet moedeloos en opstandig door laten maken. Het is zelfs niet genoeg er gelovig in te berústen. Wij worden door de Heer opgeroepen om, net als Paulus, te leren roémen in onze zwakheden en beperkingen, onze handicaps en tegenslagen.

Wij moeten leren vreugde te vinden in die pijnlijke en lastige doorn. Zwak zijn we inderdaad. Maar het is Christus zelf die dat veroorzaakte. Expres. Om ons nog bruikbaar te maken in zijn genadedienst.

Hij maakt ons zwak en klein, ieder op z'n tijd en op zijn manier. Maar met de bedoeling dat zijn kracht des te meer in ons kan wonen. En hoe zwakker wij in onszelf zijn, des te machtiger kan de kracht van Christus in ons openbaar worden. Als wij namelijk in onze zwakheid met verwondering blijven spreken over de genade van onze Heer en Heiland, die eens in onze plaats alle denkbare dorens in zijn vlees heeft laten steken en Zich aan een regen van vuistslagen van duivelse geesten heeft blootgesteld, om straks al onze tranen voorgoed te kunnen drogen.